Avd. II

Svenska Canada-Tidningen

Part II

The Swedish Canada News

WINNIPEG MANITOBA, TORSDAGEN DEN 4 NOVEMBER 1926.

PROVINCIAL LIBRARY

Världspolitik och barnbegränsning.

Av Helmer Key.

Storbritannien är det land i Europa, som i närvarande stund hårdast känner överbefolkningens följder. Det är därför naturligt, att man där ivrigt söker efter botemedel. Omedelbart efter kriget tänkte man organisera en omfattande utvandring till kolonierna, och detta är nog också det enda medel, som kan bringa någon lättnad för de närmaste generationerna. Men då man kom underfund med de svårigheter, som ställde sig i vägen för en omfattande kolonisation, kommo också andra lösningar av problemet fram i den offentliga diskussionen. Närmast blev problemet om en frivillig sänkning av födelseprocenten i högsta grad aktuell i England.

Huruvida en minskning i födelseprocenten på frivillig väg kan åstadkommas, är beroende på den uppfattning människorna i allmänhet ha om saken. Före världskriget skulle frågans debatterande på sådant sätt, som nu äger rum, ha varit otänkbart, men tiderna ha förändrats.

I Storbritannien ha sakkunnigt och auktoritativt folk satt sig i spetsen för en omfattande upplysningsrörelse i ämnet, bland dessa främst mrs. Marie Carmichael Stopes. Hennes skrifter och det sätt, varpå hennes doktriner vunnit beaktande i den allmänna diskussionen, utgöra ett av de mest påfallande uttrycken för den mycket stora förändring i åskådningen, som ägt rum.

Hennes författareverksamhet är förbluffande och rör sig på de mest olika områden. Så t. ex. har hon skrivit framstående arbeten i botanik, reseskildringar, dikter och skådespel och ett historiskt arbete av högt värde över dramat i det gamla Japan. Mest kända äro dock hennes arbeten rörande barnbegränsning och därmed sammanhängande problem. Hon har lyft diskussionen av hela denna fråga, vilken engelsmännen kalla "contraception", upptill ett högre socialt plan än någon tidigare agitator förmått.

Ett märkligt kulturhistoriskt faktum är, att när hon nyligen presenterades på hovet sattes i en av de större illustrerade familjeveckotidningarna under hennes porträtt; (bland en rad andra presenterade damers) underskriften "of Birth Control Fame". Man frågar sig, huru skulle detta ha tagit sig ut på drottning Victorias tid?

Ett av sina grundläggande arbeten, "Wise Parenthood", en agitationsskrift, som fått en ofantlig spridning, inleder mrs. Stopes med ett citat ur ett brev från drottning Victoria till kungen av Belgien, daterat den 15 januari 1841.

"Jag förmodar, käraste Onkel, att Du verkligen icke kan önska mig att bli 'Mama d'une nombreuse famille', och jag förmodar, att Du lätt kan se hur stora olägenheter det skulle bereda oss alla, i synnerhet landet, om jag skulle få en stor familj, oberoende av de lidande och obehag, det skulle bereda mig. Män tänka aldrig eller åtminstone mycket sällan på vilket hårt öde det är för oss kvinnor att ofta genomgå detta."

Det är karaktäristiskt att mrs. Stopes på detta sätt anknutit sin agitation till en epok i Englands historia, som säkert skulle ha stått alldeles oförstående för hennes idéer. Uppfattningen har emellertid sedan dess ändrat sig till den grad, att även män av den anglikanska kyrkan allvarligt sysselsatt sig med problemet, under det att den katolska kyrkan, sina traditioner trogen, ställer sig absolut avvisande.

"Såväl moraliskt som hygieniskt", skrev biskopen av Birmingham i Times 1919, "är det berättigat att under vissa omständigheter med oskadliga medel utöva kontroll över födelseprocenten. Det är omoraliskt att undvika att få barn av egennyttiga motiv, men det är säkert lika o. moraliskt att skaffa barn till världen under omständigheter, som mänskligt talat äro sådana, att de göra en god uppfostran omöjlig."

Den historiska utvecklingen lär oss, att om människan själv icke begränsar barnalstringen inom lämpliga mått, sörjer naturen själv för, att folkmängden reduceras. Men den inskränkning, som därigenom åstadkommes, är av allra obehagligaste slag, och det är därför givetvis i hög grad önskvärt, att människan skall kunna genom egna åtgärder hindra eller åtminstone mildra dess verkningar.

Man kan icke tänka sig mer än två olika sätt att begränsa eller nedbringa folkmängden, å ena sidan den naturliga, å den andra den frivilliga metoden. Den naturliga, som hittills varit den vanliga består i katastrofala kriser, som komma av sig själva och hemsöka mänskligheten med fruktansvärda lidanden, såsom t. ex. krigen och deras följder, farsoter och sjukdomar. Dessa medel äro de enda naturen själv använder. Det andra sättet är en frivillig barnbegränsning och består i ett systematiskt nedbringande av födelseprocenten för att därigenom förhindra tillkomsten av överbefolkning.

Situationen har i världen aldrig varit så kritisk för mänskligheten som nu. De bättre hygieniska och medicinska villkoren ha för den moderna människan medfört det resultatet, att barnadödligheten nedgått samtidigt med att livslängden ökats. Sjukdomsepidemier såsom koppor, pest, kolera, difteri, scharlakansfeber och syfilis, som under gångna tider motverkat folkökningen, äro nu till sina verkningar övervunna eller högst begränsade dels på grund av den medicinska vetenskapens framsteg, dels också på grund av bättre hygieniska anordningar i allmänhet. I samma riktning verka välgörenheten och den mängd humanitära anordningar, som den moderna sociala lagstiftningen infört och som tjäna till att skydda de svaga och livsodugliga. Det mest slående exemplet i stort är kanske det engelska väldet i Indien. Upphävandet av alla de förut existerande särstaternas krig sinsemellan, motarbetandet av epidemier och hungersnöd o. s. v. ha medfört, att Indiens befolkning under senaste sju decennierna, d. v. s. sedan engelsk regeringsmakt efterträdde det brittiska "Ostindiska kompaniets" förvaltning, ökats med mer än 100 millioner människor, alltså ett antal ungefär motsvarande hela Förenta staternas befolkning.

I våra dagars Europa förekommer det knappast, att en individ, hur värdelös han äro må vara, svälter ihjäl. En mängd personer, som på grund av dålig hälsa eller andra fysiska orsaker enligt naturens ordning borde dö vid tidiga år, hållas nu artificiellt vid liv, och icke nog därmed, de skaffa sig ofta en avkomma av dålig ras, som utgör en fortsatt börda för samhället.

Helt andra förhållanden råda bland de ocivilicerade folken. Där härskar ännu det "naturliga urvalet", eliminerande de svagare elementen. I det moderna samhället äro däremot drinkare och andra mindervärdiga individer oförhindrade att ingå äktenskap och skaffa barn till världen, ofta så många som möjligt eller, rättare sagt, så länge hustrurns hälsa står bi. Den även i Sverige välbekante domprosten Inge i London har alldeles särskilt betonat detta i sin sociala förkunnelse.

Medborgare av medelklassen ha i nästan alla europeiska länder och icke minst i Storbritannien en stark känsla av klassmedvetande. En man som haft uppfostran efter en viss tradition, vill gärna ge sina barn liknande uppfostran, och om han på grund av ökad beskattning, högre levnadskostnader och större utgifter icke kan skänka sina barn en sådan uppfostran, som han själv fått, föredrager han att begränsa barnantalet framför den eventualiteten att få barn, som han icke kan bereda vad han anser vara en god start i livet. Så resonerar nog i regel var och en som känner ansvar gent emot familjen och barn. Detta ansvar har i synnerhet efter världskriget blivit skärpt. Tiden är oviss, och ingen vet vad morgondagen för med sig. Den värld, som omger oss, förefaller talrika föräldrar icke vara någon lämplig plats för en stor barnskara. Det kan tilläggas, att denna uppfattning nog också är vanlig inom yrkesskickliga arbetarkretsar, men går man längre ned på den sociala skalan, råder ett annat förhållande — kanske framför allt i England, där sättet för utbetalande av arbetsunderstöd verkat i hög grad demoraliserande. Följden har nämligen blivit, att mindervärdiga kroppsarbetare, personer, som icke ha någon varaktig sysselsättning, konstant arbetslösa eller andra undermåliga individer, ha blivit komplett likgiltiga icke bara för sig själva utan också för familj och omgivning. Mängen önskar snarare ju flera barn dess bellre, då han för varje barn kan räkna på ett ökat offentligt understöd. Han känner ingenting av den återhållade ansvarskänsla, som finnes hos medelklassen och kanske även, som sagt, inom vida kretsar av yrkesskickliga arbetare.

Den offentliga statistiken kastar också en bjärt belysning över den olämpliga barnfördelningen mellan samhällets olika klasser. Om man går tillbaka till folkmängdsstatistiken för Storbritannien 1911, finner man att antalet födelser på tusen gifta under 55 år utgör 162, medan samma siffra för de högre klasserna ensamt uppgår endast till 119. Fördelningen av antalet barn på tusen familjefäder under 55 år inom olika yrken framgår av nedanstående medeltal.

Präster av anglikanska kyrkan	101
Präster av andra bekännelser	96
Lärare, professorer etc	95
Läkare	103
Författare, förläggare etc	104
Polismän	153
Posttjänstemän	159
Kuskar och chaufförer	207
Hamnarbetare	231
Kypare	234
Gruvarbetare	258
Grovarbetare, arbetslösa m. fl.	438

Denna tabell visar otvetydigt att de socialt sämst ställda få de flesta barnen.

För staten är det emellertid framför allt av vikt att de familjer, som ur samhällelig synpunkt borde kunna få den bästa avkomman också fullfölja sin skyldighet i detta fall och icke vidtaga alltför stor begränsning. Risken är alltid mycket stor att i stället samhällets mindervärdiga element få de flesta barnen.

"Det finns ingen jämlikhet i naturen", skriver sir James Barr, "mellan barn lika litet som mellan vuxna, och alldenstund det är mycket önskvärt att förbättra rasen, är den naturliga konsekvensen den, att vi måste tillse att de fysiskt, moraliskt och intellektuellt bäst utrustade få barn."

GUSTAF II ADOLFS HISTORISKA GÄRNING.

Den svenske konungen som kämpade och föll för sin tro.

Av Carl-E. Rydberg.

Då Karl IX den 30 oktober 1611 slutade sin orosfyllda levnad, lämnade han ett land i arv till den unge tronföljares som på alla sidor var omvälvt av hotande faror och maktlystna fiender. Innan han utandades sin sista suck vände han sig mot den ljuslockige ynglingen som stod vid hans sida, samt yttrade de profetiska orden: "Ille facit" (han som skall sätta kronan på verket). På GUSTAF ADOLF hade den döende konungens tankar ännu vilat, när han strax innan han utandades sin sista suck framhöll, att han i bättre händer lämnade sitt verk. Och sällan har väl en profetia blivit så uppfylld som den döende konungens bevingade ord.

Gustaf II Adolf föddes på Stockholms slott den 9 december 1594 och var vid faderns död endast sjutton år gammal. Det var en tung börda som lades på den unge furstens axlar, landets ekonomi var närmast i bankruttillstånd, rovgiriga fiender omslöto på alla sidor landet och inväntade blott ett lämpligt ögonblick för ett anfallskrig. Men som en man förstod han sin ställning och med en aldrig svikande energi ledde han Sverige fram till höjden av ära och anseende i Europa.

Redan som barn märkte man hans ovanliga intelligens och hans omgivning bevarade från hans tidiga barnaår många smådrag som röjde egenskaper, vilka fullt utvecklade hos den blivande historiska personligheten skulle väcka en eftervärlds beundran. Det klemades ej med Gustaf Adolfs uppfostran, att utveckla en sund kropp i en sund själ var dess högsta regel, och hans höga föräldrar läto honom från de allra tidigaste barnaåren alltid medfölja på deras resor landet runt. Karaktären av hans uppfostras i det stränga och allvarliga föräldrahemmet tecknar Axel Oxenstjärna i det ofullbordade utkastet till Gustaf Adolfs historia med följande ord: "Såsom hans fader var en allvarsam regent och stridbar herre samt hans fru moder av mod och sinne, hög och ädel, så blev han ock strängt uppfödd till arbete, dygd och mandom". Man kan till dess ord även tillägga sparsamhet, ty i det hov där konungen förbjöd hovfolket att bära strömmingen och drottningen utmätte tråden för sömnad, lärde ingen ypperliga vanor. Helt ovan vid regeringshandlingar var han ej heller vid faderns frånfälle ty med sådana erfarna och lärda lärare vid sin sida som Axel Oxenstjerna, Jacob Skytte och Jacob de la Gardie, erhöll han redan från sina tidiga barnaår en djupgående kunskap i ledandet av en nations öden.

Vid sammankallandet av riksdagen i Nyköping den 1 december 1611 uppkod en del stridigheter om tronföljden samt framlades förslag om tillsättandet av en förmyndareregering av Hertig Johan och änkedrottningen, att i den unge konungens namn leda rikets öden till dess han uppnått myndig ålder. Emellertid avslutades riksdagen i full endräkt och den unge konungen erkändes enhälligt som Sveriges regent, och vid riksdagens andra sammanträde den 27 december hälsade Gustaf II Adolf för första gången ständerna som Sveriges konung. Riksdagen visade vid detta tillfälle en fredlig stämning mot sin unge härskare och det var med förtroende för hans stora vetande och framsynthet de hyllade honom som sin konung.

Vi vilja icke uppehålla oss med alla de händelser som föregick världshistoriens kanske mest uppmärksammade och omskrivna krig, utan följa den unge konungen fram till början av det trettioåriga kriget 1618.

Katolicismen hade vid början av 1600-talet kämpat sig fram till en såväl andligen som världsligen fruktad makt, i Europa och särskilt i Tyskland bekämpade de på ett synnerligen hänsynslöst sätt andra trosbekännare. Särskilt mot protestanterna var deras hat stort, ty de sågo allt för väl protestantismens alltmera tilltagande makt, och använde därför alla till buds stående medel att bekämpa denna religion, förvissade om att kunde de icke kväva densamma skulle de få en för stark kyrklig makt att kämpa mot. Gustaf Adolf insåg för väl detta, och som en sann protestant beslöt han sig för att ingripa till skydd för den enskilde individens religionsfrihet, övertygad som han var, att om han ej själv avseglade till Tyskland med sin samlade krigsmakt, det ej skulle dröja länge förrän de katolska arméerna överföllo Sverige. Redan vid denna tidspunkt, år 1626, var han fruktad som en väldig krigare och hans segrar över danskar, norrmän och polacker hade med oro uppmärksammats i det katolska högkvarteret.

Under sin sexåriga vistelse i Tyskland hade Gustaf Adolf naturligtvis lidit stora förluster i härens sammansättning, och den 14,000 man starka truppen hade så småningom krymt sammans till knappa 10,000 vapendugliga soldater och officerare. En nyrekrytering var således nödvändig, men på grund av de dåliga förbindelserna med Sverige måste en sådan göras i Tyskland. Vid tiden för trettioåriga kriget fanns det i Tyskland talrika generaler som förfogade över egna truppmassor, som uthyrdes till den högstbetalande och det var sådana legotrupper som Gustaf Adolf använde till härens förstärkning. Han lyckades på relativt kort tid få till stånd en nyrekrytering av sin armé och då han den 28 oktober mönstrade sina trupper uppgick antalet soldater till omkring 18,500 man varav ungefär 12,000 infanterister.

Den katolska härens ledare voro vid detta tillfälle Pappenheim, Tilly och Wallenstein, av vilka den senare förde det högsta befälet. Wallenstein sökte på allt sätt bekämpa Gustaf Adolfs invasion i Tyskland, men hade hittills ej lyckats trots åtskilliga väljplanerade anfall. Sedan han emellertid från Sydtyskland lyckats skaffa betydande förstärkningar till sin redan synnerligen starka här beslöt han att genom en krigslist söka förmå Gustaf Adolf att lämna sin befästning i staden Naumburg i närheten av Lützen. För att nå detta mål lät han utrymma Weissenfels som var hans högkvarter, för att på vägen till Leipzig låta utsprida ett rykte om ett planerat återtåg. Då Gustaf Adolf natten till den 5 november fick veta detta genom sina utsända rapportörer, beslöt han att begagna sig av fiendens reträtt för att uppsöka sina bundsförvanter i Sachsen och Lünenburg, och söka förmå dem till gemensam aktion mot de katolska härarna. Den 5:te bröt sålunda armén upp från Naumburg och marscherade österut i riktning mot Pegau. En del av trossen hade medtagits, likaså en del grövre artilleri, och detta gjorde att marschen blev synnerligen långsam, så att ännu vid tiotiden hade man knappast kommit halvvägs till Pegau. Här upphanns den svenska hären av en av konungen utsänd spejaravdelning som i full ga-

(Forts. å sid. 11.)

draperad med svenska fanor. Och riktade man blicken uppåt, lyste hans namnchiffer emot oss under en kunglig krona jämte datum och årtal, allt skiftande i matta färger från dolda ljuskällor.

I skolåren är ju en pojke sällan vad man då kallar "blödig" och en högtidlig sinnesstämning förflyktar snart utan att lämna några mera bestående intryck. Denna Gustav Adolfs-dag lever dock kvar i mitt minne — fastän ung, var jag i alla fall tillräckligt gammal att kunna fatta betydelsen av Gustav Adolfs storhetsgärning och inse hur det k u n d e ha sett ut för vårt land, om icke detta hans verk blivit fullföljt. Firandet av Gustav Adolfs-minnet bör för all svensk ungdom, var den än finnes, vara ett "giv akt" att icke glömma, vad vi svenskar äro skyldiga oss själva såsom nation och att i alla livets skiften uppehålla de traditioner, som bjuda oss kämpa — och segra — för lag och rätt, frihet och en sann gudsfruktan.

Ett skolminne från Gustaf-Adolfs dagen.

För S. C. T. av Jean.

Den 6 november har ju genom det historiska minne, som är förbundet med den dagen, blivit en av våra nationella högtidsdagar. Vi fira ihågkomsten av vår store hjältekonungs, Gustav II Adolf, död på slagfältet vid Lützen under kampen för befrielse från den katolska kyrkans despotism, en kamp, som ju också tack vare Gustav Adolfs och Sveriges insats fördes till ett lyckligt slut. Överallt i allt Sveriges rike samlas den dagen gamla och unga för att hedra minnet av hjälten, som föll för sin tro. Det är inga jubelfester, som avhållas. Under enkelt vördiga och högtidliga former vill man söka för särskilt ungdomen framhålla de höga ideal, som voro Gustav Adolfs, och firandet av hans minne, får också i en skola sin särskilda prägel härav. Jag skall söka återuppleva en 6 november, sådan den tedde sig för en svensk skolpojke.

Det var vid N:s läroverk den 6 november 19.... Dagen var strålande vacker, solen lyste på de snötäckta gatorna, och hela den flaggprydda staden gav ett intryck av högtid. Tidigt på förmiddagen samlades vi i skolans "högtidssal", och där hölls först en kortare minnesgudstjänst av läroverkets inspektor, kyrkoherde E. Han var en kyrkans och ordets man av Guds nåde, och hans väckande ord ljödo genom den högtidliga tystnaden, manande oss att söka i mån av förmåga följa våra medärvda traditioner under vårt kommande liv och att städse kämpa för rätt, frihet och en sann gudstro. Det var för uppnåendet av allt detta, som en av våra största konungar ljutit döden, det var vår plikt att visa oss värdiga de stora offer våra förfäder måst underkasta sig, för att deras efterkommande skulle kunna leva som ett fritt folk i ett fritt land, med frihet att i sin religionsutövning följa bibelns bud.

Efter denna gudstjänst höll läroverkets sångkör konsert från en altan på ett av stadens kyrktorn, och från denna höga plats ljöda de unga friska rösterna vida över staden. Programmet för denna konsert innehöll bland annat "Gustav Adolfs stridsbön" ("Hjältar, som bedjen...."), "Stå stark, du ljusets riddarvakt", "Förfäras ej, du lilla hop" och "Sverige". Sångkören var utvald, och striden stod hård att få vara med. Det var också med skolpojkshjärtat svällande av stolthet man från den upphöjda platsen sjöng sin hyllning till den man, som givit oss vårt underbara härliga Sverige till arv och eget. Säkerligen funnos ej många av oss, som ej då voro beslutna att i möjligaste mån söka likna den store konungen och leva efter hans ideal.

På aftonen voro högtidligheter anordnade i alla stadens kyrkor, varvid skolkören bidrog med konsert i inspektors församling. Kyrkoherde E. höll här ett längre minnestal och här gjorde hans ord ännu större verkan på våra unga sinnen. Platsen gjorde nog också, att man var mera mottaglig. Den redan i sig själv vackra kyrkan var enkelt men smakfullt dekorerad, och framme vid altaret stod en byst av Gustav Adolf.

Sin tids gåta.

Fursteättling eller svindlare?

På den stora polisutställningen i Berlin finnes några montrer, som innehålla en mängd föremål, förknippade med en av alla tiders största gåtor, en gåta som sedan hundra år tillbaka har begrundats av det bildade Europa och om vilken utgivits en litteratur, omfattande hära tusen volymer, oberäknat alla uppsatser i tidningar och tidskrifter. Det är Kaspar Hausers gåta, det mystiska hittebarnet, på vars gravsten på den lilla bayerska staden Ausbachs kyrkogård står inristat: Aenigma sui temporis — sin tids gåta.

Pingstdagen 1828 uppenbarade sig i Nürnberg en ung man som närmast såg ut som en bondpojke eller en vandrande gesäll. Uppenbarligen behärskade han språket ganska ofullständigt. Han kunde inte lämna något tillfredsställande svar på frågor. Det lilla han kunde säga på bayersk dialekt var: Jag skulle vilja bli en likadan ryttare som min far. Han hade ett brev på sig — ett brev som också visas på Berlinutställningen — som var daterat vid bayerska gränsen. Av innehållet framgick, att den anonyme brevskrivaren hade funnit pojken som hittebarn i sitt hus — modern var obekant. En biljett var bifogad i vilken modern meddelade att barnet var döpt, hette Kaspar i förnamn och var född den 30 april 1812. Sigillet på brevet var förstört. Ett förhör med hittebarnet gav till resultat, att Kaspar nätt och jämt kunde skriva — han skrev med barnsliga bokstäver sitt namn — och att han för övrigt stod på ett mycket lågt utvecklingsstadium. Så småningom lyckades det att plocka ur honom några detaljer från hans liv. Han hade varit inspärrad i ett trångt rum, som knappast tillät honom att stå upprätt. En gång om dygnet hade någon satt in bröd och vatten till honom, men detta hade alltid skett medan han sov, så att han hade ingen aning om vem som gjort det. Slutligen hade en man kommit en natt och fört honom med sig och lämnat honom utanför "den stora byn" — det vill säga Nürnberg. Mannen hade vid avskedet stuckit brevet i hans hand och försvunnit spårlöst. Mer visste han inte. Och om sin härstamning visste han inte ett dugg.

I Nürnberg var uppståndelsen stor. Hela staden trängdes för att få se den mystiske ynglingen, som stadens råd hade tagit sig an. Kaspar Hauser blev en första klassens sevärdhet. Folk löpte till från alla håll och kanter för att titta på honom. Bland dem befann sig också den berömde lärde Stanhope, som senare skulle komma att på ett så ödesdigert sätt ingripa i den unge mannens liv och spela en så tvetydig roll i Kaspar Hauser-problemet.

Till en början befann sig Kaspar Hauser i goda händer. Men så gjordes en vacker dag en fruktansvärd upptäckt. Man hittade Kaspar Hauser, i en källare, badande i sitt blod. Själv påstod han, att en maskerad man överfallit honom i trappan och tilldelat honom ett slag i huvudet med en yxa, varefter han tagit sin tillflykt till källaren.

Det blev en väldig uppståndelse i staden. Rådet beordrade två poliskonstaplar till hans ständiga livvakt. Och samtidigt uppdök det ryktet som hållit i sig ända till nu och i dessa dagar fått ny näring, nämligen att Kaspar Hauser inte var någon vanlig bondpojke utan en ättling av ett furstligt hus, en tronarvinge, som man av obekant anledning ansett önskvärt att skjuta åt sidan. Allas ögon riktades plötsligt mot Baden, där de manliga tronarvingarna på ett uppseendeväckande sätt hade dött, den ene efter den andre. Den äldste var född år 1812, alltså samma år som hittebarnet skulle ha fötts. Och en ny linje hade bestigit tronen. Snabbt spred sig över hela Europa den meningen, att Karspar Hauser var pretendent till den badensiska furstetronen och att han blivit inspärrad på livstid. Hans mäktiga motståndare hade ryggat tillbaka för ett mord och därför lätit inspärra honom för livstiden, fast han av en tillfällighet eller måhända på grund av ett motdrag från annat politiskt håll dykt upp i samma värld för vilken han borde ha varit död. Överfallet i Daumeiska huset ansågs vara ett försök att oskadliggöra honom för alltid. Det bör kanske omnämnas, att även andra kommentarer till händelsen läto höra sig, men den ovan angivna åsikten var den förhärskande och har förblivit så ända intill våra dagar. Till denna mening bekände sig även bland andra den berömde kriminalisten Ansheim von Feuerbach, som ur rent mänsklig synpunkt men också av kriminalistiskt intresse tog sig an hittebarnets sak och utverkade, att Hauser blev transporterad till Ansbach, där han ställdes under Feuerbachs personliga skydd. Under hela sitt liv fortsatte Feuerbach att outtröttligt arbeta för att bringa klarhet över Kaspar Hauser-problemet. Han understöddes av lord Stanhope, som i en hittills oförklarad entusiasm till och med sade sig vara beredd att adoptera Hauser men som sedan plötsligt och på lika oförklarliga grunder övergav sin skyddsling.

Feuerbach fick emellertid inte länge tillfälle att ägna sig åt detta problem. Han avled nämligen helt plötsligt, och som en löpeld spred sig det ryktet över världen, att han blivit förgiftad på föranstaltande av det badensiska hovet på grund av sina ansträngningar att bringa klarhet över Hausers härkomst.

Kort efter Feuerbachs död och sedan lord Stanhope helt oväntat dragit sig tillbaka blev Kaspar Hauser utsatt för ett överfall under en promenad i Ansbächs Hofgarten. En del ansågo honom för en svindlare. Och sedan omkring hundra år tillbaka bemödar sig vetenskapen om att avgöra vilkendera parten som har rätt. Striden fördes med lidelsefull skärpa under årtiondena. Det avstannade senare för att i våra dagar åter blossa upp med förnyad kraft. Anledningen till att Kaspar Hausers problem åter blivit aktuellt är att söka i en upptäckt, som för kort tid sedan gjordes av författarinnan Klara Hofer och hennes man, vilka i slottet Pilsach mellan Nürnberg och Regensburg, funno en underjordisk fängelsehåla, som efter allt att döma otvivelaktigt överensstämde med den i vilken Kaspar Hauser, enligt egen berättelse, hållits fängslad i många och långa år, innan han stöttes ut i världen. Efterforskningar hos gammalt folk i trakten gåvo vidare till resultat, att ännu flera år efter mordet på Hauser de båda trä-skulpturerna av en häst och en hund med vilka barnet brukade leka ännu funnos kvar i detta fängelse. En gammal snickare erinrade sig till och med att han i sina tidigare år under lek med en jämnårig slagit sönder dessa leksaker. Vidare visade det sig, att hos den enkla befolkningen den legenden ännu i dag var levande, att någon under många år hållits fången i den underjordiska fängelsehålan på slottet Pilsach.

Dessa meddelanden av Klara Hofe gjorde problemet åter aktuellt. Men riktigt livlig blev striden först när Klara Hofer efter ett engående studium av hela Kaspar Hauser-historien framträdde med en omfångsrik bok i vilken hon med icke vanligt skarpsinne uppvisade hur Hausers öde sammanhängde med de dynastiska tilldragelserna på hans tid. Genom denna bok har mycket nytt material kommit i ljuset, något som icke var möjligt, så länge man i Tyskland måste taga hänsyn till de regerande furstehusen. Resultatet betyder en utomordentligt svår beskyllning mot det storhertigliga badensiska huset, som endast skulle kunna rentvå sig från densamma genom att öppna de hittills ängsligt stängda arkiven samt även genom att förmå det i affären starkt intresserade bayerska kungahuset att vidtaga motsvarande åtgärd. Klara Hofers bok kastar också ett nytt, egendomligt ljus över Feuerbachs nyss omnämnda, förmodligen våldsamma död. Feuerbach sjuknade, som bekant, skriver Klara Hofer, en annandag pingst under en utflykt, som han tillsammans med sin dotter och en annan familj hade gjort till Königsstein. Han fördes till sitt hotell, där han dog följande dag. Ehuru han förlorat talförmågan, kunde han ännu meddela sig i skrift och förordnade, att han skulle bli obducerad. Dessutom efterlämnade den döende ännu en skrivelse. Med blyerts skrev han på ett blad en anteckning, som hans sonson, generalöverläkaren Feuerbach själv sett. Innehållet i denna gick ut på att den store kriminalisten på grund av sina forskningar i Kaspar Hauser-affären blivit förgiftad. Blyertsanteckningen befann sig senast i Henriette Feuerbachs ägo (moder till den berömde målaren). Man har förmått fru Henriette Feuerbach att lämna den ifrån sig till en hög person. Hon har egenhändigt överlämnat den, och man bröt sedan ett åt henne givet personligt löfte.

Betala prenumerationen i tid!